EEN WAARNEMING VAN DE MOBILITEIT VAN ENSIS

Op vrijdag 9 maart 1985 rond 16,30 Greenwich Time, was ik aan het zoeken op zandbanken circa 230 m ten Z. van Small Mouth, Portland Harbour, ongeveer 90 m beneden de vloedlijn. Het was laag water geweest om 13 uur GT, maar door de hoge luchtdruk was het water lager dan op de getijdentabel stond aangegeven.

Op drooggevallen zandbanken waren talrijke exemplaren van Ensis te zien, overwegend E. ensis (L., 1758) met kleinere aantallen E. siliqua (L., 1758) en E. arcuatus (Jeffreys, 1865), die zich zelf omhoogdrukten uit hun gangen en op het zand neervielen. Ik zag dat er meerdere generaties bij waren, van versleten oude individuen tot juvenielen van 5 cm lang. De maximum dichtheid was ongeveer 10 per vierkante meter, ongelijk verdeeld over een zandoppervlak van circa 4000 m^2. Er waren meeuwen aanwezig, maar die hadden blijkbaar al genoeg Venerupis gegeten en toonden weinig belangstelling voor de Ensis.

Toen het water opkwam, dreven de Ensis weg in een horizontale positie. Eenmaal los van het zand, gaf een aantal van hen luchtbelletjes af. Hierdoor gingen ze bijna zweven in het water, maar nu in een verticale positie. Zo dreven ze verder, nu en dan met de voet het zand aanrakend. Vervolgens gaven ze kleinere luchtbelletjes af, de voet strekte zich tot in het zand, zette zich vast, en daarop bliezen de Ensis hun laatste lucht uit en groeven zich in. Dit alles werd alleen

waargenomen van E. ensis en E. siliqua. Van E. arcuatus werd het ingraven niet gezien, dus ik weet niet of die zich net zo gedroegen.

Op de 4 volgende dagen, bij laag water overdag, waren er in datzelfde gebied nauwelijks Ensis te zien. Mogelijk reageerden zij op de luchtdruk, en verlieten de zandbanken om voor de rest van de getijdencyclus de getijgeulen op te zoeken, waar meer voedsel te vinden is. Zo gezien leek dat een gevaarlijke manoeuvre, waarbij veel individuen zouden kunnen omkomen. De Ensis maakten een gezonde indruk; ik heb er een aantal van gegeten zonder nadelige gevolgen.

Als het bovenstaande een voorbeeld is van normaal, doch zelden waargenomen gedrag, zou het wellicht kunnen bijdragen tot een verklaring van de massale strandingen van gave Ensis, die soms op open stranden voorkomen. Alleen een kalme getijdenbeweging en rustig water maakt het de dieren mogelijk zich veilig te verplaatsen en weer in te graven.

G.D. Saunders, Weymouth
Uit: The Conch Newsletter, no. 96, mrt. 1986